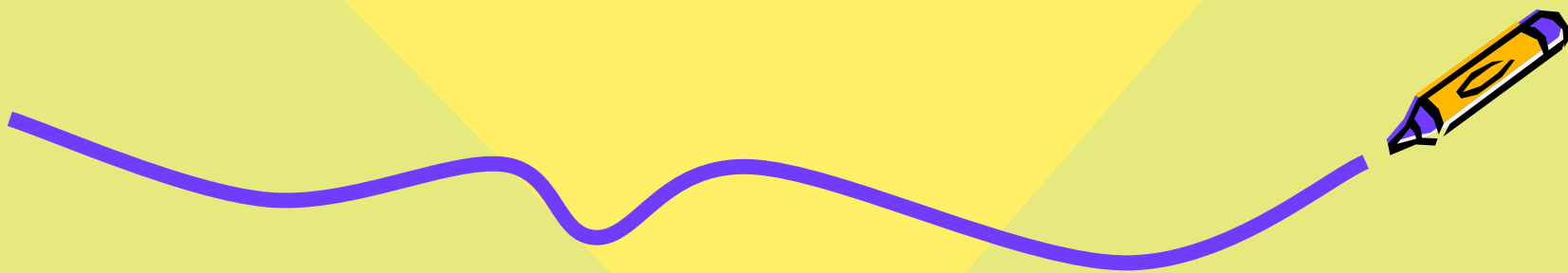

Zamość w pigułce

Historia

- Zamość leży w południowo-wschodniej Polsce. Miasto wybudował pod koniec XVI wieku Jan Zamoyski. Zapewne nie sądził, że cztery wieki później będzie ono wymieniane we wszystkich podręcznikach historii architektury i stawiane wśród najwspanialszych zespołów urbanistycznych Europy i świata.
- Kim był człowiek, któremu zawdzięczamy istnienie Zamościa? Jan Zamoyski urodził się w 1542 roku w Skokówce, niedaleko obecnego Zamościa. Uczył się w pobliskim Krasnymstawie, a potem w Strasburgu, Paryżu i Padwie. Podczas studiów padewskich dał się poznać jako wybitnie utalentowany młody naukowiec i organizator. Po powrocie do kraju został sekretarzem królewskim, w wieku 36 lat kanclerzem, a cztery lata później hetmanem wielkim koronnym. Dzierżąc te dwa tytuły był pierwszą postacią po królu. Równie szybko rósł portfel hetmana. W spadku po ojcu dostał 4 i pół wsi, natomiast pod koniec życia jego majątek składał się z 816 wsi, 23 miast i ponad 17 000 km² gruntów. Nie bez znaczenia były tu cztery ożenki hetmana z przedstawicielkami znakomitych rodów: Anną Ossolińską, Krystyną Radziwiłłówną, Gryzeldą Batorówną i Barbarą Tarnowską. Kariera polityczna i gospodarza Jana Zamoyskiego należy do najbardziej błyskotliwych w historii Polski. Ale trzeba pamiętać, że hetman i kanclerz był zarazem hojnym mecenasem i jednym z najznakomitszych umysłów Rzeczypospolitej, utrzymującym kontakty z elitą intelektualną ówczesnej Europy.
- Mając 38 lat postanowił wybudować miasto. Wybrał na nie taras wcinający się w rozlewiska rzek: Wieprzca i Kalinowicy, miejsce dogodne do obrony, położone blisko siedziby rodowej Zamoyskich – Skokówki i przy skrzyżowaniu ważnych szlaków handlowych, co miało duże znaczenie dla jego przyszłego rozwoju.
- Duże, jak na owe czasy, 3 tysięczne miasto, zaprojektowano i wybudowano na „surowym korzeniu”, czyli w szczerym polu.
- Decyzję o budowie miasta Jan Zamoyski ogłosił 10 kwietnia 1580 roku, wydając w Jarosławcu akt lokacyjny. Niedługo potem, 12 czerwca tego roku, król Stefan Batory akt ten zatwierdził. Oba dokumenty dawały przyszłym mieszkańcom Zamościa liczne przywileje m.in.: zwolnienie na 25 lat z czynszów i podatków, zwolnienie z ceł na terenie całego kraju i zezwolenie na zakładanie cechów. Miastu nadano prawo składu, organizacji cotygodniowych targów i trzech jarmarków w ciągu roku.

Miasto idealne

- Fundator chciał by Zamość był miastem nowoczesnym, siedzibą rodu, silną twierdzą, ważnym ośrodkiem kulturalnym, religijnym i handlowym. Do realizacji tego zadania zaangażował włoskiego architekta Bernarda Moranda. Nie wiadomo o nim zbyt wiele, poza tym, że prawdopodobnie pochodził z Padwy, oraz pracował wcześniej w Warszawie i Lwowie. Projektując Zamość, Morando opierał się na koncepcjach włoskich urbanistów marzących o stworzeniu renesansowego miasta idealnego. Wpisał miasto w pięciobok utworzony przez fortyfikacje. Miało mieć 24 hektary powierzchni – 600 m długości i 400 szerokości. Zaplanował szachownicowy układ ulic i usytuowanie placów; w centrum Rynek Wielki, a symetrycznie po obu jego stronach rynki: Solny i Wodny. W mieście miało stanąć około 250 domów. Zaprojektował on też najważniejsze jego budowle: pałac, kolegiatę, ratusz, akademię, a nawet kilka wzorcowych kamienic. Zamość miał być nie tylko piękny, ale także funkcjonalny i przyjazny mieszkańcom.
- Całość zabudowy nawiązywała do koncepcji idealnego miasta-człowieka. Pałac był tu głową, główna ulica łącząca rezydencję z przeciwległym bastionem VII – kręgosłupem, a akademia i katedra płucami, rynek sercem, a służące do obrony bastiony – rękami i nogami.
- Pierwszą budowlą nowego miasta była rezydencja właściciela, następnie przystąpiono do wznoszenia arsenału i kolegiaty. Kolegiata była tak zaprojektowana, by mogło się w niej jednocześnie modlić 3 tysiące wiernych, czyli wszyscy mieszkańcy miasta. Fundator pierwotnie zakładał, że mieszkańcami Zamościa będą tylko katolicy. Wkrótce jednak zmienił zdanie i by przyspieszyć jego rozwój, wydał zgodę na osiedlanie w mieście nacjom tradycyjnie prowadzącym interesy na wielką skalę: Ormianom (1585 r.), Żydom Sefardyjskim (1588 r.) i Grekom (1589 r.). Niedługo potem w mieście stanęły: cerkiew grecka, kościół ormiański i synagoga.
- W 1589 roku hetman utworzył Ordynację Zamojską, a Zamość stał się jej stolicą.
- Budowa miasta postępowała bardzo szybko, a lustracja z 1591 roku, czyli 11 lat po jej rozpoczęciu, mówi o 217 domach i tylko 26 wolnych parcelach. W 1594 roku powstała Akademia Zamojska. W dziele jej tworzenia Zamoyskiemu pomagał inny wybitny polski humanista, poeta Szymon Szymonowic. Wydarzeniu temu towarzyszyło wydanie przez hetmana odezwy ze słynnymi słowami: *Takie będą Rzeczypospolite jakie ich młodzieży chowanie*. Akademia była oczkiem w głowie hetmana i trzecią po krakowskiej i wileńskiej szkołą wyższą w Polsce. Wysoki poziom nauczania spowodował napływ studentów z całej Europy, a Zamość zyskał opinie ośrodka naukowego o europejskiej randze.
- Jan Zamoyski zmarł 5 czerwca 1605 r. Jego dzieło kontynuował syn Tomasz Zamoyski – kanclerz wielki koronny. To on dokończył budowę fortyfikacji. Dostępu do miasta broniły potężne mury z siedmioma bastionami, fosy i zalewy. Do środka prowadziły zwodzone mosty i trzy bramy: Lwowska, Lubelska i Szczebrzeska.

Pierwsze oblężenie

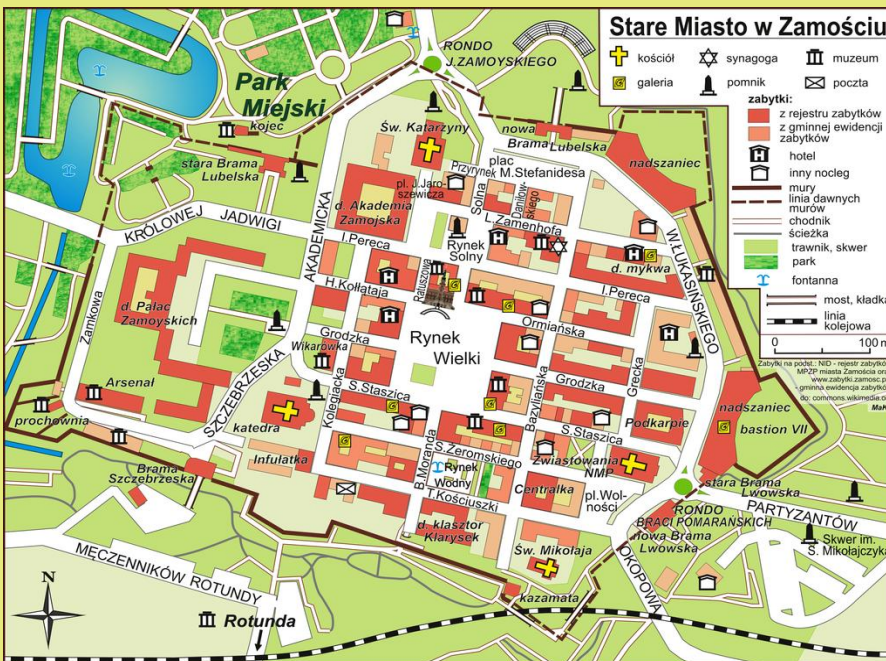

- Jesienią 1648 roku fortyfikacje miejskie przeszły pierwszy sprawdzian. Pod mury podeszły wojska kozackie i tatarskie dowodzone przez Bohdana Chmielnickiego. Rzesze uciekinierów, które schroniły się w twierdzy, brak prowiantu i nadziei na szybką odsiecz oraz szerząca się epidemia spowodowały, że obrońcy zdecydowali się na wypłacenie okupu. Po dwutygodniowym oblężeniu i zainkasowaniu 20 000 zł, Kozacy i Tatarzy odstąpili od murów.
- W czasie „potopu szwedzkiego”, na przełomie lutego i marca 1656 roku, Zamość oblegały wojska dowodzone przez samego króla Karola Gustawa. Tym razem twierdza była doskonale przygotowana i szwedzki ostrzał nie spowodował poważniejszych szkód. Stąd też, po kilku próbach zdobycia twierdzy, Szwedzi zaniechali oblężenia. Zamość był jedną z trzech twierdz, obok Gdańska i Jasnej Góry, które oparły się wojskom szwedzkim. Niepowodzeniem zakończyła się również, podjęta rok później, próba zdobycia Zamościa przez połączone siły szwedzkie i siedmiogrodzkie. W obu przypadkach obroną dowodził wnuk założyciela miasta, III ordynat, Jan Sobiepan Zamoyski. Warto dodać, że jego żoną była Maria de la Grande d'Arquien. Po śmierci Sobiepana wyszła za męża Jana Sobieskiego i w historii Polski znana jest przede wszystkim jako królowa Marysienka. Koniec XVII wieku to czas bezpardonowej walki z czarownicami. Jej przykładem jest wyrok sądu zamojskiego z 1664 roku skazujący na stos sześć mieszczek oskarżonych o czary. Ostatecznie wyrok został zmieniony i ścięto je mieczem. O panującej w mieście demokracji świadczy fakt, że była wśród nich Katarzyna Bielenkiewiczowa, której kary nie darowano mimo, że była żoną ówczesnego wójta.
- Miasta nie omijały nieszczęścia. W 1627 roku palił się pałac, w 1658 – kolegiata, arsenał i akademia, a w 1672 – dwieście domów w południowo-zachodniej części miasta. Szalały też zarazy. Tylko w 1711 roku zmarło z tego powodu 500 osób.
- W drugiej połowie XVII stulecia dokończono budowę kościoła Franciszkanów, powstały kościoły i klasztory Bonifratrów, Kларыsek i Reformatorów. Projektował je architekt i komendant zamojskiej twierdzy Jan Michał Link. Przeprowadził on też modernizację fortyfikacji. W XVIII wieku przebudowano pałac ordynatów, akademię i ratusz, który otrzymał obecną sylwetkę z charakterystycznymi rozłożystymi schodami.

Ratusz

- Manierystyczno-barokowy, główny budynek na zamojskim Starym Mieście. Wzniesiony w XVI wieku, obecną formę otrzymał w XVIII wieku. Znajduje się w północnej pierzei Rynku Wielkiego, po stronie zachodniej, jest nieco wysunięty do środka rynku. Posiada 52-metrową wieżę zegarową oraz szerokie, wachlarzowe schody. Na wieży ratusza codziennie (w sezonie letnim) o godzinie 12.00 jest odgrywany zamojski hejnał, ale tylko w trzy strony świata – poza zachodnią, ponieważ wg legendy założyciel miasta, hetman Jan Zamoyski, zakazał grać trębaczowi w kierunku Krakowa,
- Obecnie mieści się tu Urząd Miasta Zamość (ratusz i oficyna), Straż Miejska oraz Zamojskie Centrum Informacji Turystycznej i Historycznej z Galerią Fotografii "Ratusz". Ratusz uchodzi za symbol Zamościa.

Kamieniczki

- **Kamienice** z podcieniami (arkadami) to najbardziej charakterystyczna cecha architektury Zamościa, zwanego z tego powodu „miastem arkad”. Podcienia wprowadził główny projektant miasta Bernardo Morando. Początkowo zabudowa była jednopiętrowa, ale już XVII wieku kamienice były podwyższone o drugie piętro wraz z attyką. W Zamościu zachowało się najwięcej w Polsce, aż 55 zabytkowych podcieniowych kamienic. Najbardziej znane są te, położone w otoczeniu Rynku Wielkiego. W rynku, w trzech pierzejach – wschodniej, południowej i zachodniej znajduje się po osiem kamienic. W czwartej północnej pierzei – z ratuszem, znajduje się pięć kamienic.

Kamienice Ormiańskie

- **Kamienica pod Madonną ul. Ormiańska 22.** Kamienica późnorenesansowa. Pierwotnie była piętrowa. W latach 1743–1770 została przebudowana. W 1898r. została wyremontowana, nadbudowano drugie piętro, zniesiono attykę. W XX w. rozebrano latarnię. W 1937–1938 r. restaurowana według projektu T. Zaremby. W 1978r. miał miejsce pożar. Od 1979 r. restaurowana według projektu A. Kadłuczki i M. Pawlickiego. Między innymi dokonano rekonstrukcji attyki. Kamienica posiada na fasadzie rzeźbę Madonny z Dzieciątkiem, depczącej skrzydlatego smoka.
-
- **Kamienica pod Małżeństwem lub Szafirowa ul.Ormiańska 24** – Kamienica późnorenesansowa. Od 1948r. w częściowym użytkowaniu Muzeum Zamojskiego. Pierwotnie Kamienica była jednopiętrowa. Rozbudowana i przekształcona w drugiej połowie XVII w. i w pierwszej połowie XVIII w. Po 1877r. nastąpiło zniszczenie attyki. W latach 1937–1938 restaurowana wg projektu T. Zaremby. W okresie 1979–1989 miały miejsce prace restauracyjno–remontowe według projektu A. Kadłuczki i M. Pawlickiego. Nazwy pochodzą od przedstawienia w strefie attyki niewielkich groteskowych postaci mężczyzny i kobiety a także od tradycyjnej barwy fasady.
-
- **Kamienica pod Aniołem ul.Ormiańska 26** – Kamienica późnorenesansowa. Od 1945r. w użytkowaniu Muzeum Zamojskiego. Pierwotnie parterowa. Rozbudowana w trzeciej ćwierci XVII w. W latach 1752–1775 nadbudowano drugie piętro i zniesiono attykę. Kamienica była wielokrotnie remontowana. Zachowały się zdobiące niegdyś mur attykowy, a teraz wypełniające przestrzeń między oknami II piętra, ornamenty roślinne i smok. W tej samej orientalnej manierze utrzymane są obramienia okienne i fryz nad podcieniami. We wnętrzu na I piętrze znajduje się godło kamienicy, wypukłorzeźbiona figura Archanioła Gabriela z lilią. Ścianę II piętra zdobią lwy stojące po bokach oraz smok pośrodku.
-
- **Kamienica Rudomiczowska – ul. Ormiańska 28** – Kamienica późnorenesansowa wzniesiona w XVIIw. Od 1989r. W użytkowaniu Muzeum Zamojskiego. Pierwotnie parterowa. W drugiej połowie XVIII w. rozbudowana. Po 1850r. zniesiono attykę. W latach 1979–1989 restaurowana wg projektu A. Kadłuczki i M. Pawlickiego.
-
- **Kamienica Wilczkowska ul. Ormiańska 30**– Kamienica mieszczańska, renesansowo–barokowa wzniesiona pod koniec XVIw. Budowla pierwotnie parterowa, została przebudowana w 1665r, kiedy nadbudowano piętro. W latach 1673–1676 umieszczono dekorację fasady. Na ścianie frontowej w górnej części kamienicy zamieszczono scenę przedstawiającą chrzest Chrystusa przez Św. Jana Chrzyciciela i Matkę Boską stojącą na półksiężycu i depczącą smoka. W połowie XVIII w. nadbudowano II piętro.

Kamienice Ormiańskie

Kamienica Morandowska

- Kamienica Morandowska ul Staszica 25 – została zaprojektowana ok. 1590r. przez Bernardo Morando – właściciela działki, miała być wzorcową kamienicą rynkową. Budowę rozpoczął Bernardo Morando, a ukończył ją w 1610r. jego zięć Stanisław Abramowicz, złotnik ormiański. Kamienica wybudowana jako piętrowa, trzytraktowa. Na tyłach posesji znajdował się browar. Elewacje kamienicy posiadają cechy renesansowo-manierystyczne a portale renesansowe.

Kamienica Linkowska

- Kamienica zbudowana w XVII w. przez właściciela Jana Michała Linka. Pierwsze i drugie piętro dzielą jońskie pilastry tzw. wielkiego porządku, czyli biegnące przez obie kondygnacje – dla kontrastu na ścianie imitującej cegłę. We wnękach konchowych nad oknami I piętra umieszczone są dwa rzeźbione popiersia patronów wojowników: Minerwy i Herkulesa. Niżej gałązki lauru i palmy – symbole zwycięstwa. Wymienione elementy nawiązują do militarnej profesji właściciela, który był inżynierem wojskowym i architektem ordynackim. Kamienica w stylu klasycyzującym.

Centralka

- Budynek wzniesiony w 1910–1911 dla Towarzystwa Oszczędnościowo-Pożyczkowego, według projektu Władysława Luchta. 3-piętrowa, secesyjna budowla, mieściła w sobie m.in. biura, mieszkania, sklepy, restaurację, salę kinowo-teatralną oraz hotel zwany „Centralką”. Tu po raz pierwszy w Zamościu założono centralne ogrzewanie. W luksusowych mieszkaniach mieszkało wiele sławnych osób, m.in. pisarka Maria Dąbrowska, marszałek Józef Piłsudski, oraz poeta, a w tamtym czasie również notariusz zamojskiego sądu, Bolesław Leśmian. Na fasadzie budynku znajdziemy poświęconą mu tablicę, z napisem „W tym domu mieszkał i tworzył Bolesław Leśmian poeta 1878–1937”. Od 1917 r. działała tu „Księgarnia Polska” założona przez braci Pomarańskich, wydająca takie czasopisma jak „Kronika Powiatu Zamojskiego”, czy „Teki Zamojskie”.

Dziś w Centralce mieszczą się mieszkania, a na parterze księgarnia i restauracja.

Obiekty Twierdzy

- **Twierdza** – na przełomie XVI i XVII w. Zamość był jedną z najnowocześniejszych twierdz w Rzeczypospolitej. Miasto zostało opasane potężnymi fortyfikacjami bastionowymi, kurtykami i fosami. W latach 1586–1593, według planu Bernardo Morando, usypano ziemne fortyfikacje bastionowe w celu szybkiego obwarowania miasta. Ich zarys nie odbiegał od obecnie zachowanego obwodu głównego. Po roku 1592 rozpoczęto prace murarskie przy fortyfikacjach bastionowych. Ostatecznie budowa fortyfikacji została zakończona w 1618 r. za rządów II ordynata – Tomasza Zamoyskiego. Miasto otaczał wówczas mur obronny z siedmioma bastionami typu nowowłoskiego. Dodatkowo od południa dostępu do twierdzy broniła Wielka Zalewa, od zachodu zabagnione łąki, a od północy oraz wschodu szeroka i głęboka fosa.
- Istotnym elementem fortyfikacji był bastion wzniesiony na planie pięcioboku, przystosowany do ogniowej obrony przyległych odcinków kurtyny, fosy, sąsiednich bastionów, a także przedpola. Twierdza zamojska posiadała 7 bastionów rozmieszczonych na obwodzie,
-

Bastion VII i Nadszaniec

- Odtworzony został w postaci nadanej przez Jana Malletskiego z 37 wąskimi otworami strzelniczymi oraz wystawionymi w cofniętych barkach kazamatami z 2 stanowiskami artyleryjskimi. Zniszczony został w 1866r w czasie likwidacji twierdzy. W latach 1977-1984 został całkowicie zrekonstruowany do postaci XIX - wiecznej. Świetność przywrócił mu remont przeprowadzony w latach 2008-2009. Przez galerię strzelniczą bastionu prowadzi Trasa Turystyczna.

Brama Szczebrzeska

- **Brama Szczebrzeska** wzniesiona została wg projektu Bernarda Morando w latach 1603–1605. Brama została umieszczona w kurtynie pomiędzy bastionami II i III, otwierała się ku traktowi szczebrzeszyńskiemu, poprzez groblę biegnąca ponad obronną zalewą wodną. Przebudowa bramy nastąpiła w latach 1821–1824 z nadaniem cech architektury klasycystycznej. W 1866 roku, po likwidacji twierdzy, zamurowano przejazd. W tym okresie mieściła więzienie i odwach. Po II wojnie światowej, początkowo mieścił się tu urząd repatriacyjny i radiowęzeł, a następnie w latach 50. i 60. hotel „Staromiejski”. Do lat 90. XX wieku mieścił się tu komisariat policji.

Brama Lwowska Stara i Nowa

- **Stara Brama Lwowska** była jedną z trzech pierwotnych bram miejskich, wybudowana około roku 1599 wg. projektu Bernarda Morando. W pierwszej fazie wieżowa, bez strzelnic wewnętrznych, usytuowana w wałach ziemnych. Otrzymała manierystyczną kamienną fasadę w formie łuku triumfalnego z dekoracją architektoniczną toskańską według projektu Serlia. Fasadę ozdobiono w zwieńczeniu płaskorzeźbą Chrystusa Zbawiciela i św. Tomasza – Patrona Zamościa. Bramie towarzyszył most przez fosę. Wykazywała ona ściśle pokrewieństwo formalne i stylowe ze Starą Bramą Lubelską. Genezy stylu bram należy poszukiwać pośród włoskich realizacji połowy XVI w. Pełną rekonstrukcję z odtworzeniem dekoracji fasady przeprowadzono w latach 1978–1979.

-
- **Nowa Brama Lwowska** wybudowana została jako element zamkniętego obwodu obronnego, podczas generalnej modernizacji w czasach Królestwa Kongresowego. Przejęła funkcję Starej Bramy, po wytyczeniu nowych dojazdów do miasta. Powodem tej zmiany była budowa urządzeń zewnętrznych, służących pogłębianiu obrony. Brama zaprojektowana została przez podpułkownika inżyniera Jana Pawła Lelewela w latach 1796–1847. Po 1825 roku dobudowano do bramy potężne, sześcioprzęsłowe kazamaty podwalni. Likwidacja twierdzy w 1866r spowodowała zamurowanie pierwotnego przejazdu i wykorzystywanie obiektu jako więzienia. Podczas II wojny światowej mieściło się tu kasyno cywilne. Od 1980 roku brama weszła w posiadanie Orkiestry Symfonicznej im. Karola Namysłowskiego.

Brama Lubelska Stara i Nowa

- **Stara Brama Lubelska** została wybudowana według projektu Bernarda Morando w pierwszym okresie powstania miasta. Na przełomie XVI/XVII w. otrzymała pogłębiony arkadowy przejazd wraz z przylegającymi kazamatami, a także bogatą, manierystyczną fasadę, z kamienną okładziną i dekoracją architektoniczno-rzeźbiarską. Po likwidacji twierdzy w 1866r brama uległa destrukcji. Podczas I wojny światowej i w okresie międzywojennym mieściły się w niej magazyny. W latach 1974–1980 zrekonstruowano fasadę, a w okresie 1986–1987 przeprowadzono generalny remont.
- **Nowa Brama Lubelska** wzniesiona została podczas modernizacji twierdzy w czasach Królestwa Kongresowego w latach 1821–1822 w stylu klasycystycznym. Autorem przebudowy był generał J. Mallet-Malletski. Zmienił on rozmieszczenie wjazdów do twierdzy. Między innymi w miejscu poterny z 1812 r. wybudował Nową Bramę Lubelską. Około połowy XIX w. nastąpiła dobudowa kazamat. Po likwidacji twierdzy w 1866 r. zamurowano otwór bramy i adaptowano na odwach, więzienie a następnie magazyny.

Pałac Zamoyskich

- Dawna rezydencja założyciela miasta Jana Zamoyskiego i rodziny Zamoyskich. Był to pierwszy obiekt, jaki zaczęto budować po założeniu miasta. Projekt pałacu wykonał Bernardo Morando. Wówczas pałac posiadał odrębne mury oddzielające go od pozostałej części miasta, miał formę prostokąta o długości ok. 60 m, dwie kondygnacje, wieżę z tarasem oraz dwuskrzydłowe schody od strony Rynku Wielkiego.
- Budynek przeszedł wiele etapów przebudowy, przez co obecnie nie jest już tak okazałą budowlą jak dawniej. Przed pałacem stoi pomnik hetmana i kanclerza Jana Zamoyskiego

Akademia Zamojska

- Została założona w 1594 roku przez Jana Zamojskiego. Akademia była pierwszą prywatną uczelnią a trzecią – po krakowskiej (1364) i wileńskiej (1578) – uczelnią w Rzeczypospolitej.
- To właśnie w akcie fundacyjnym uczelni z 1600 r. zawarte zostały powszechnie znane słowa kanclerza Zamojskiego: „Takie są Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie”.
- Dzięki Akademii Zamość na przełomie XVI i XVII wieku był jednym z głównych ośrodków naukowych w Polsce.

Rotunda

- Rotundę wybudowano w latach 1825–1831 według projektu generała J. Maletta–Malletskiego. Miała za zadanie umacniać obronność miasta od strony południowej. Wysunięta 500 metrów od fosy została wzniesiona na stałej kępie wśród błotnistych łąk. Zbudowana na planie koła o średnicy 54 m, otwarta od strony północnej ku twierdzy, uzyskała z nią połączenie dzięki przejściu obronnemu. Było ono przegrodzone w trzech miejscach trawersami o przekroju wałowym, ustawionymi na zębatych poszerzeniach przejścia. Budowla ta posiada wewnętrzny dziedziniec o średnicy 38,5m. Składała się z 20 jednakowych cel, przesklepionych kolebkowo. Cele były otwarte na dziedziniec arkadami dla wtaczania armat, posiadały kształt radialny, węższy od strony dziedzińca. W murach zewnętrznych znajdowały się okna strzelnicze. Rotunda przetrwała do czasów obecnych w niezmiennym kształcie. Dla uczczenia męczeńskiej śmierci wielu Polaków władze i społeczeństwo Zamościa umieściły w celach rotundy tablice informacyjne i epitafia, dedykując je poszczególnym osobom lub grupom społecznym. Większość ofiar nie ma swoich grobów, dlatego też wzniesiono im symboliczne mogiły. Wzdłuż alei prowadzącej do Rotundy oraz dookoła jej murów na zboczach szerokiej grobli znajduje się cmentarz. Szacuje się, że w rotundzie zginęło sześć do ośmiu tysięcy ludzi. Za zbrodnie te nikt nie został osądzony. Z woli mieszkańców Ziemi Zamojskiej miejsce to zostało upamiętnione jako Pomnik Męczeństwa Zamojszczyzny.

Dziękujemy za uwagę

Opracowały: M. Kitka, J. Drożdziel, E. Kasińska